

מקשה הגמרא: **ממאי** - מזה הראיה שרבי ישמעאל סובר כרבי יוסי, **דלמא** - שמא יש לומר שעד כאן לא קאמר רבי ישמעאל הכא שמביאים את העומר משלש סאים בלבד, **אלא** משום דליבא - שאין לומר שאם יבוא משלש נמצאת אתה מכשילין לעתיד לבא, **אכל** התם לגבי חילול שבת כשנראה בעליל, דאם לא תניר לחלל השבת נמצאת אתה מכשילין לעתיד לבא, מאחר וגם כשלא נראה בעליל יטעו לחשוב שכמו שהם ראו את המולד גם בית דין ראוה ואין לחלל שבת כדי להעיד, ויצא מכך משכחו שלא יקבע החדש כהלכתו, **אימא פרבנן סבירא ליה** - יש לומר שהוא סובר כרבנן שמחללים את השבת. דחיה נוספת: **אי נמי**, **עד כאן לא קאמר רבי יוסי** התם שכשנראה בעליל אין מחללים את השבת לבוא להעיד על ראיית המולד, **אלא** משום דליבא - שאין בעדותם צורך גבוה, שהרי אין זה קרבן, **ולא ניתנה שבת לדחות** - וגם לא ניתנה אותה השבת כבר לחילול משום צורך אחר, שמשום כך נאמר שהיות וכבר נדחתה השבת תדחה גם לכך, **אכל הכא** - כאן, לענין קצירת העומר, **דאיבא צורך גבוה** - שיש לגבוה צורך שיקצרו חמש סאים, שבכך יצא קרבן העומר משובח יותר, וניתנה שבת לדחות - וכן כבר ניתנה אותה השבת להדחות כדי לקצור שלש סאים, ולכן יש לומר שנדחתה השבת אף לענין שמותר לקצור חמש סאים, **אימא פרבנן סבירא ליה** - יש לומר שהוא סובר כרבנן שאין חילוק בין שבת לחול.

הגמרא דנה בענין חילול שבת בשוגג, לענין קדשים: **איתמר**, מי ששחט בשבת שתי חטאות של ציבור, ואינו צריך אלף אהת, כגון שחל ראש חודש או רגל בשבת, שצריך להקריב שעיר חטאת אחד, ושגג ושחט שתיים. **אמר רבה**, ו**איתמר** - ויש אומרים שרבי אמר כן, חייב חטאת על שחיטת החטאת השנייה, ופסול על שחיטת הראשונה, ואפילו אם לבסוף נמצא שנתכפר לו בשנייה, כגון שנשפך דם הראשונה ונפסל לאחר שחיטת השנייה, חייב. ואפילו אם קודם שחיטת השנייה נמצאת בהמה הראשונה בחושה, ושחט בהמה שניה שמינה, חייב.

מקשה הגמרא: ומי אמר רבה הכי - וכי אמר רבה כן, והא - והרי כן אמר רבה, מי שהיו לפניו בשבת שתי חטאות, והוצרך להקריב חטאת אחת בשבת, והיתה אחת מהן שמינה, ואחת בחושה, אם שחט את השמינה, ואחר כך שחט את החושה, חייב חטאת, שחילל את השבת בכך ששחט את החושה שלא לצורך. ואם שחט את החושה, ואחר כך שחט את השמינה, פסול, לפי שכדין עשה ששחט את השמינה, מאחר שהראשונה היתה כחושה, ולא עוד, אלא שאומרים לו לאחר שחיטת החושה, לך והבא בהמה שמינה לבתקלה, ושחטה. והרי זה סותר את מה שנאמר בשמו של רבה שהשחט שתי חטאות של ציבור, אפילו כשנמצאת הראשונה כחושה, חייב חטאת על שחיטת השנייה.

הגמרא מתרצת שני תירוצים: **איבעית אימא**, סמי בחושה מקמייתא - יש להשמיט ממאמרו הראשון של רבה את דין כחושה, אלא דעת רבה היא שאם נמצאת הראשונה כחושה אינו חייב על השנייה. ו**איבעית אימא**, התיא - המאמר שנאמר בו שהשחט שתי חטאות חייב על השנייה אפילו אם הראשונה היתה כחושה, רבי אמר אמרה, ולא כאותם שאמרו שרבה אמרה.

הגמרא מביאה ספק בענין זה: **אמר ליה רבינא לרב אשי**, שחט שתי חטאות, ואחר שחיטת השנייה נמצאת בהמה הראשונה בחושה כבני מעיין, שמתחילה היתה נראית שמינה, ואחר ששחטה נמצאת כחושה בבני מעיה, מהו - האם חייב חטאת על שחיטת השנייה, ומבאר את צדדי הספק; **בתר מחשביתו אולינן** - האם הולכים אחר מחשבתו, ו**נברא לאיסורא קא מביה** - ובשעת שחיטת השנייה נתכוין השוחט לשחוט שחיטה האסורה, שהרי עדיין לא נדע שהראשונה אינה ראויה, או **דלמא** - שמא בתר מעשיו אולינן - הולכים אחר מעשהו, ואחר שנמצאת הראשונה כחושה בבני מעיה נתברר למפרע שעשה כראוי בכך ששחט את השנייה.

רב אשי פושט את ספיקו של רבינא: **אמר ליה רב אשי**, לאו היינו דרבא

ולכן, **אימא לך פרבנן סבירא ליה** - אומר לך שהוא סובר כרבנן, שמפשיטים את כל הקרבן בשבת ומוציאים את כל איבריו.

דחיה נוספת: **אי נמי**, **עד כאן לא קאמר רבי ישמעאל פנו של רבי יוחנן בן ברוקא**, התם לגבי הפשט עור קרבן הפסח בשבת, שמפשיט את הבהמה רק עד החזה, **אלא** משום דאיתעביד ליה צורך גבוה - שבהפשט עור הבהמה עד החזה נעשה צורך גבוה שיכול להוציא את האימורים, **ולא צריך אהולי שבת** - ואין צורך שיחלל את השבת ויפשיט את יתר העור, **אכל הכא** לגבי הקרבת העומר, **דלא איתעביד ליה צורך גבוה** - שבשלש סאים בלבד לא נעשה צורך גבוה באופן משולם, וצריך לאהולי שבת - ויש צורך גבוה בחילול השבת באקצירת שתי סאים נוספים, כדי שהעומר יהיה משובח יותר, **אימא פרבנן סבירא ליה** - יש לומר שסובר כרבנן, שעושים בשבת את כל צורך העומר, ומביאים אותו כפי שהיה בא בחול, ואכן אם היו סוברים שיש צורך להביאו בחול מחמש, היו מביאים כן אף בשבת.

רבה מקבל את דחיית הגמרא, ואומר ששית רבי ישמעאל שזה לשיטת תנא אחר: **אלא אמר רבה**, רבי ישמעאל רבי חנינא סגן הפהנים אמרו דבר אחד. דתנן במשנתנו, רבי חנינא סגן הפהנים אומר, בשבת היה העומר נקצר ביחיד, במגל אחד, ובקופה אחת, וכן היה העומר נקצר בשלש אנשים, בשלש קופות, ובשלש מגלות. וחקמים אומרים, אחד שבת אחד חול היה העומר נקצר בשלש קופות, ובשלש מגלות. מי וכו' לא קאמר רבי חנינא סגן הפהנים התם, שאפילו שמותר לקצור בשבת את העומר, מכל מקום מביין דאפשר להמנע מטירחה יתירה, לא מרחינן, הכא נמי - אף כאן, לגבי העומר, יסבור שבין דאפשר למעט בטירחת עשיית מלאכות רבות, לא מרחינן. כמו כן, רבי ישמעאל הסובר שמביאים רק שלש סאים שעורים, משום שיש למעט במלאכות שבת בכל מה שאפשר, יסבור שבשבת העומר נקצר ביחיד, ובמגל וקופה אחת.

מקשה הגמרא: **ממאי** - מזה הראיה שרבי ישמעאל סובר כרבי חנינא סגן הפהנים, **דלמא** - שמא יש לומר שעד כאן לא קאמר רבי ישמעאל הכא שמביאים את העומר משלש סאים בלבד, **אלא** משום דליבא פרוסומי מילתא - שאין יותר פרסום למצות העומר אם יקצור חמש סאים, **אכל התם דאיבא פרוסומי מילתא** - שכאשר שלשה אנשים קוצרים בשלש מגלות ונותנים לשלש קופות יש פרסום רב, **אימא פרבנן סבירא ליה** - נאמר שהוא סובר כרבנן, שגם בשבת היו קוצרים בשלשה, כדי לפרסם הדין מהביתוסיס האומרים שאין קרבן העומר בא אלא ביום ראשון בשבוע. דחיה נוספת: **אי נמי**, **עד כאן לא קאמר רבי חנינא סגן הפהנים התם** שקוצר ביחיד, משום דבין אי יעשוהו פחד, ובין אי יעשוהו בשלשה, **צורך גבוה מיתעביד פהלכתו** - נעשה הצורך גבוה, דהיינו צורך קרבן העומר כהלכתו, **אכל הכא** דלא איתעביד פהלכתו צורך גבוה - שלשיטת רבי ישמעאל לא נעשה הצורך גבוה כהלכתו, שהרי לשטתו יש חילוק בין חול לשבת, שבחול בא העומר מחמש סאים, והוא משובח יותר, ובשבת בא משלש סאים והוא פחות משובח, **אימא פרבנן סבירא ליה** - יש לומר שהוא סובר כרבנן שבין בשבת ובין בחול בא העומר משלש סאים.

הגמרא מקבלת את הדחיה, ומביאה את דברי רב אשי: **אלא אמר רב אשי**, רבי ישמעאל ורבי יוסי אמרו דבר אחד. דתנן במסכת ראש השנה (כא), לגבי קידוש החדש בבית דין על ידי עדים שראו את מולד הירח, בין שנראה הירח בעליל - בגלוי לעין כל, ובין שלא נראה בעליל, מחללין עליו העדים שראוהו, את השבת, רבי יוסי חולק ואומר, אם נראה בעליל, אין מחללין עליו את השבת, שבודאי את בית דין ראו את מולד הירח. מי וכו' לא אמר רבי יוסי התם שאפילו שמותר לחלל את השבת לבוא להעיד על ראיית מולד הירח, מכל מקום, בין דאפשר להמנע מחילול שבת, לא מרחינן לבוא להעיד שראוהו, **הכא נמי** - אף כאן לגבי קצירת העומר, יסבור שמביין דאפשר להביא את העומר משלש סאים, לא מרחינן להביאו מחמש. כמו כן רבי ישמעאל הסובר שבשבת מביאים את העומר משלש סאים, יסבור שכשנראה בעליל אין מחללים את השבת.

מנחות דף סא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קנא

32 רָבָא, נאמר בענין תנופה (ויקרא יז כט) 'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', ונתמעט מכך שרק
 33 בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין
 34 ואין הנשים מניפות. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מְצִינּוּ שְׁחָלְקָן [שחילקן]
 35 הַכְּתוּב בֵּין קָרְבַּן יִשְׂרָאֵל לְקָרְבַּן עֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְקָרְבַּן נָשִׁים
 36 בְּסִמְכֵיהֶן, שקרבן של ישראל טעון סמיכה, ואילו קרבן של נשים
 37 ועובדי כוכבים אינו טעון סמיכה, וְכֹל נְחֹלֵק בְּתוֹנְפָה שקרבן
 38 ישראל בלבד טעון תנופה, אך קרבן נשים ועובדי כוכבים אינו טעון
 39 תנופה. לֹא, מָה לִי חֶלְקָ בְּסִמְכָה שֶׁהַסְּמִיכָה בְּפִעֲלִים, נְחֹלֵק
 40 בְּתוֹנְפָה שֶׁתְּנוּפָה פְּנֵינִים – דווקא בענין סמיכה שאינה נעשית
 41 אלא בבעלים נאמר כן, שמאחר שהם עצמם אינם יכולים לסמוך
 42 ממילא אין קרבנם טעון סמיכה כלל, אבל תנופה שאינה נעשית
 43 דווקא בבעלים [אלא גם על ידי הכהן], יתכן שאף על פי שהם עצמם
 44 אינם יכולים להניף, עדיין יהיה קרבנם טעון תנופה על ידי הכהן
 45 בשליחותם.
 46 ממשׂיכה הברייתא ומבררת: [אם בן שלא התמעט קרבן נשים ועובדי
 47 כוכבים מתנופה מה] תלמוד לומר 'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. משיבה הברייתא:
 48 מ'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' למדנו, שאמנם קרבן עובדי כוכבים ונשים טעון תנופה,
 49 אבל רק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין בעצמם לקרבנם, ואין העובדי כוכבים
 50 מְנִיפִין את קרבנם, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מְנִיפִין ואין הנשים מניפות בעצמם
 51 את קרבנם, אלא הכהן מניף עבורם.
 52 הגמרא מבאיה ברייתא נוספת בענין תנופה: תַּנְיָא אֲרִיָּהּ, נאמר בענין
 53 תנופה (ויקרא יז כט) 'בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', שואלת הברייתא: אִין לִי אֱלֹא בְּנֵי
 54 יִשְׂרָאֵל שְׂמִיפִים את קרבנם, גְּרָמִים וְעֹבְדִים מְשׁוּחַרְרִין מִנֵּן שגם הם
 55 מניפים את קרבנם. משיבה הברייתא: תַּלְמוּד לומר (שם) 'הַמְקָרִיב'
 56 שמשמע כל מי שמקריב מניף את קרבנו. מבררת הברייתא: אִין אִינוּ
 57 אֱלֹא זֶה בְּהֵן הַמְקָרִיב שהוא שמקריב יניף, ולא ללמד שכל בעלים
 58 ואפילו גר או עבד משוחרר מניף. משיבה הברייתא: בְּשָׁהוּ אֱמָר
 59 (שם ז ט) 'דְּיֵו תְּבִיאָנָה' הרי פעלים אמור שהוא מניף, וממילא מה
 60 שכתוב 'המקריב' באמת היינו הכהן. שואלת הברייתא: הָא בְּיַצֵּד –
 61 תתקיים ההנפה בכהן ובעלים יחד. ומשיבה: בְּהֵן מְנִיחַ יְדֵיו תַּתַּת
 62 יְדֵי הַפְּעֻלִים וּמְנִיחָהּ.

1 מָה בְּאֵן בביכורים התנופה נעשית על ידי הַכֹּהֵן, כמו שכתוב (דברים
 2 כו ד) 'וְלָקַח הַכֹּהֵן'. אִף לְהֵלֵן בשלמים התנופה בַּכֹּהֵן, וְמָה לְהֵלֵן
 3 בשלמים התנופה על ידי הַפְּעֻלִים, אִף בְּאֵן בביכורים יש תנופה
 4 בַּפְּעֻלִים. מבררת הברייתא: הָא בְּיַצֵּד – נעשית התנופה על ידי הכהן
 5 והבעלים. מבארת הברייתא: בְּהֵן מְנִיחַ יְדֵיו תַּתַּת יְדֵי הַפְּעֻלִים וּמְנִיחָהּ.
 6 הגמרא מבאיה עוד דעה הסוברת שיש תנופה בביכורים ומקשה.
 7 מקשה הגמרא: וְלִימָא נְמִי כְּדָבְרֵי רַבִּי הִנְיָה – מדוע אמרה המשנה
 8 שהביכורים טעונים תנופה לדעת רבי אליעזר בן יעקב, ולא אמרה
 9 שכן הוא גם לדעת רבי יהודה, דַּתְנִיבֵיהּ, רַבִּי יְהוּדָה אֱמָר, מה שכתוב
 10 'וְהִנְחִיתוּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֵיךָ' (דברים כו ט), זֶה תְּנוּפָה. מבררת הברייתא:
 11 אֲתָה אֱמָר זֶה תְּנוּפָה, אִין אִינוּ אֱלֹא הִנְחָהּ. ומשיבה: בְּשָׁהוּ אֱמָר
 12 (שם כו ד) 'וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטָּהָר מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוּ לְפָנָי מִזֶּבַח ה' אֱלֹהֵיךָ, הָרִי
 13 הַנִּחָה אֱמָר, הָא מָה אִנִּי מְקַיֵּם 'וְהִנְחִיתוּ', זֶה תְּנוּפָה.
 14 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבָּא, הוֹאִיל וּפְתַח בּוֹ הַכְּתוּב תַּחֲלָה – מכיון
 15 שדרשתו של רבי אליעזר בן יעקב היא ממה שנאמר 'ולקח הכהן
 16 הטהר מידך' שנכתב בתורה קודם לתיבת 'והניחו' שממנה דרש רבי
 17 יהודה לדין תנופה, נקט התנא במשנה דין תנופה בביכורים על שמו
 18 של רבי אליעזר בן יעקב ולא על שמו של רבי יהודה.
 19 תירוצ נוסף: רַב נְחֵמָן פְּרַי יַצְחָק אֱמָר, הוֹאִיל וּרַב גְּבַרְיָה – מכיון
 20 שרבי אליעזר בן יעקב הוא חכם ביותר, נקט התנא במשנה הלכה זו
 21 בשמו.
 22 שנינו במשנה: וְאִימָרֵי שְׁלָמֵי יְחִיד וְחֵוה וְשׁוֹק שְׁלֵחָן אַחַד הַאֲנָשִׁים
 23 וְאֶחָד הַנְּשִׂימִ בְּיִשְׂרָאֵל אֶבֶל לֹא בְּאֲחֵרִים.
 24 הגמרא באה לברר מה היא כוונת המשנה. שואלת הגמרא: מָאִי
 25 קָאָמַר – בתחילה כתבה המשנה שאחד אנשים ואחד נשים בתנופה,
 26 ואחר כך כתבה שאין תנופה בקרבן של אחרים, ומשמע שאין בקרבן
 27 נשים תנופה.
 28 משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֵבִי קָאָמַר, אַחַד אֲנָשִׁים וְאֶחָד
 29 נְשִׂים קָרְבָּנָן מְעוֹן תְּנוּפָה, וְתוֹנְפָה עֲצִמָה נְעִשִׂית בְּיִשְׂרָאֵל אֶבֶל לֹא
 30 בְּיַדֵי נְשִׂים, ובקרבן נשים תיעשה התנופה על ידי הכהן לבדו.
 31 הגמרא מבאיה ברייתא בענין תנופה בקרבן נשים ועובדי כוכבים: תְּנוּ

המשך ביאור למסכת מנחות ליום חמישי עמ' א

24 שנתכוין להעלות דגים הוא חייב. ואף כאן, כשנמצאת הראשונה
 25 כחושה בבני מעיים, לפי רבה פטור, משום שהולכים אחר מעשהו,
 26 ולפי רבא חייב, משום שיש ללכת אחר מחשבתו.
 27 הגמרא מבאיה אופן שאדם נפטר מחילול שבת משום שהולכים אחר
 28 מחשבתו: אָמַר רַבָּה, חוּלָה שְׁאִמְדוּהוּ הרופאים שזוקק לְהַרְגִּירָת
 29 אַחַת לרפואתו, וְרַצוּ עֲשֶׂרָה בְּנֵי אָדָם וְתִלְשׁוּ וְהִבְיָאוּ עבורו עֲשֶׂרָה
 30 גְּרוֹגְרוֹת כְּבֵת אַחַת, הָרִי הֵם פְּטוּרִין, וְאִפִּילוּ אִם תִּלְשׁוּ בְּזֶה אַחַד
 31 זֶה, הַיֵּנָם פְּטוּרִים, וְאִפִּילוּ אִם קָדַם הַחוּלָה וְאִם הַבְּרִיא בְּרִאשׁוֹנָה,
 32 פטורים האחרים שתלשו את הגרוגרות עבורו, מכיון שכולם נתכוונו
 33 לצורך החולה, וזריותם הייתה לצורך מצוה, לפי שיש להודרו
 34 לעשות את צרכי החולה.
 35 הגמרא חוזרת לעסוק בענין מיעוט במלאכות האסורות בשבת,
 36 באופן שהתירו חילול שבת: בְּעֵי רַבָּא, חוּלָה שְׁאִמְדוּהוּ הרופאים
 37 שזוקק לְשִׁתֵּי גְּרוֹגְרוֹת לרפואתו, וְיֵשׁ שְׁתֵּי גְּרוֹגְרוֹת המחוברות
 38 לאילן בְּשִׁתֵּי עוֹקְצִין, וְיֵשׁ שְׁלֹשׁ גְּרוֹגְרוֹת המחוברות לאילן פְּעוּקִין
 39 אַחַת, הֵי מִיְנֵיהוּ מִיִּתְיָנָן – איזה מהם מביאים, האם שְׁתֵּים מִיְּתֵינָן
 40 – תולשים ומביאים את שתי הגרוגרות שמחוברות בשני עוקצין,
 41 משום דַּתְּנוּ לֵיהּ – שזה כמות הגרוגרות הראויות עבורו, או דְּלָמָא,
 42 שְׁלֹשׁ מִיְּתֵינָן – תולשים ומביאים את שלושת הגרוגרות המחוברות
 43 בעוקץ אחד, משום דְּקָא מְעַטָּא קְצִירָה – שעל ידי כן מתמעטת
 44 מלאכת הקצירה, שצריך לתלוש רק עוקץ אחד.
 45 הגמרא פושטת את הספק: בְּשִׁטָּא – ברור הדבר שְׁלֹשׁ מִיְּתֵינָן –
 46 שתולשים ומביאים את שלושת הגרוגרות המחוברות בעוקץ אחד,

1 וְרַבָּא – וכי אין זה שייך לדין זה שעסקו בו רבה ורבא, דְּאִיתְמַר לגבי
 2 איסור צידה בשבת, מִי שְׂמַע שְׂמַע תִּינוּק פִּיָּם, וּפְרַשׁ מְצוּדָה בים
 3 בכדי להעלות דגים, וְהַעֲלָה דָגִים במצורתו, חֵיִיב. ואם פרש מצודה
 4 כדי להעלות דגים, וְהַעֲלָה במצורתו דָגִים וְתִינוּק, רַבָּא אֱמָר, חֵיִיב,
 5 מכיון שפרש את המצודה על מנת להעלות דגים, ואכן העלה דגים
 6 באיסור, וְרַבָּא אֱמָר, פְּטוּר, מכיון שהולבר שפריסת המצודה היתה
 7 לצורך הצלת חיי התינוק. וְעַד בְּאֵן רַבָּה לֹא קָא פְּטַר – ולא פטר
 8 רבה את פורס המצודה, אֱלֹא בֵּינָן דְּשַׁמַּע שְׁטַבַּע תִּינוּק, אֲמָרִינָן –
 9 לכן יש לומר, שבפריסת המצודה נְמִי דַּעֲתִיה אֲתִינוּק – דעתו הייתה
 10 גם כדי להציל את חיי התינוק, אֶבֶל אִם פורס המצודה לֹא שְׂמַע
 11 שְׁטַבַּע תִּינוּק, לֹא אמר רבה שפטור, אלא הוא מודה שחייב, משום
 12 שהולכים אחר מחשבתו שחשב להעלות דגים. ואף כאן, יש לילך
 13 אחר מחשבתו, ומכיון שנתכוין לשחיטה האסורה, חייב לדעת הכל.
 14 שיטה אחרת בדברי רב אשי: וְאִיבָא דְּאֲמָרֵי – ויש אומרים שרב אשי
 15 אָמַר לֵיהּ לרבינא שצדדי הספק אם הולכים אחר מחשבתו או אחר
 16 מעשיו, הֵינָן פְּלוּגְתֵייהוּ – היינו מחלוקתם דְּרַבָּה וְרַבָּא, דְּאִיתְמַר,
 17 (לֹא) מִי שְׂמַע שְׂמַע תִּינוּק פִּיָּם, וּפְרַשׁ מְצוּדָה בים בכדי להעלות
 18 דָגִים, וְהַעֲלָה דָגִים, חֵיִיב. ואם פרס מצודה בכדי להעלות דָגִים,
 19 וְהַעֲלָה במצורתו תִּינוּק וְדָגִים, רַבָּה אֱמָר פְּטוּר, וְרַבָּא אֱמָר חֵיִיב.
 20 ובסברא זאת נחלקו, רַבָּה אֱמָר פְּטוּר, משום שסובר, וְיֵל פְּתַר
 21 מְעַשְׂוֵי – שיש ללכת אחר מעשהו, ומכיון שמעשהו היה מעשה
 22 שהציל את חיי התינוק הרי הוא פטור. וְרַבָּא אֱמָר חֵיִיב, משום
 23 שסובר, וְיֵל פְּתַר מְחַשְׁבָתוּ – שיש ללכת אחר מחשבתו, ומכיון

45 שנינו במשנתנו, מעשה שבא העומר מנגות צריפין, ושתי הלחם
 46 מבקעת עין סוכר.
 47 הגמרא ממשיכה בסיפור פרטי המאורעות: כי מטא – כשהגיע זמן
 48 הקרבת העומר, לא הוו ידעי – לא ידעו ישראל, מהיבא איתת
 49 עומר – מהיכן יביאו שעורים להקרבת העומר, כי לא מצאו תבואה,
 50 אכרו – הכריזו, שמי שידוע היכן יש תבואה יבוא ויאמר, אתא
 51 ההוא הרשא – הגיע אדם אחד שהיה אילם, אזתיב תרא ידא
 52 אאינרא – הניח יד אחת על גג, וחדא ידיה אצריפא – וידו אחת
 53 הניח על צריף, ולא ירדו הרואים לטוף דעתו, מה כוונתו ברמז זה,
 54 אמר להו מרדכי, מי איבא דוכתא דשמה – האם יש מקום ששמו
 55 'נגות צריפין', או 'צריפין נגות', שמא לכך מרמז האילם בהניחו יד
 56 אחת על גג ויד אחת על צריף, לומר ששם יש תבואה, בךון
 57 ואשכחיה – חיפשו ומצאו מקום הנקרא 'נגות צריפין' שבו היתה
 58 תבואה להקרבת קרבן העומר.
 59 כי בעי לאתויי – כאשר רצו להביא את קרבן שתי הלחם, לא הוו
 60 ידעי מהיבא לאתויי – לא ידעו מהיכן יביאו חטים להקרבת הקרבן,
 61 אכרו – הכריזו שמי שידוע היכן יש תבואה יבוא ויאמר, אתא ההוא
 62 גברא הרשא – הגיע אותו אדם אילם, אזתיב ידיה אעיניה – הניח
 63 ידו אחת על עינו, וחדא ידא אפיכרא – ויד אחת על חור המנעול
 64 שנמצא במשקוף הדלת, אמר להו מרדכי, ומי איבא דוכתא דשמה
 65 – האם יש מקום ששמו 'עין סוכר', או 'סוכר עין', שמא לכך מרמז
 66 האילם בהניחו יד אחת על העין ויד אחת על 'סוכר', לומר ששם יש
 67 תבואה, בךון ואשכחיה – חיפשו ומצאו מקום הנקרא בקעת עין סוכר
 68 שבו היתה תבואה להקרבת שתי הלחם.
 69 הגמרא ממשיכה לספר על מרדכי שהבין רמזי לשונות בני אדם:
 70 מעשה בהנהו – אותן שלש נשים, דאיתו שהביאו לבית המקדש
 71 שלש קיני – זוג של שני עופות, חדא – אחת מהם אמרה הריני
 72 מביאה קן זה לויבתי, וחדא – ואחת מהם אמרה הריני מביאה קן זה
 73 לימתי, וחדא – ואחת מהם אמרה הריני מביאה קן זה לעונתי. כבוד
 74 מינה – הבינו מדברי האומרת שמביאה ל'ויבתי' שכוונתה לובה
 75 ממש, כפי הדין שובה מביאה שתי תורים או שני בני יונה, אחד
 76 לעולה ואחד לחטאת, כמו כן הבינו מדברי האומרת הריני מביאה קן
 77 זה לימתי שכוונתה לימתי ממש, דהיינו עבור זיבתה, ששופעת דם
 78 כים, כמו כן הבינו מדברי האומרת הריני מביאה קן זה לעונתי
 79 שכוונתה לעונתה ממש, דהיינו לעונת קרבן זיבתה, ביום השמיני,
 80 שאז היא מחויבת להביא קן. ונמצא דבוליהו – שכל שלשת הקינים
 81 של שלשת הנשים הללו הינם קיני זבה, ויש בהם חדא – עוף אחד
 82 לחטאת, וחדא – ועוף אחד לעולה. אמר להו מרדכי, מנין שכוונתם
 83 לקיני זבה, שמא זאת שאמרה 'הריני מביאה קן זה לויבתי', בזה
 84 סיפנה – היתה שופעת הרבה דם, ונסתכנה למות, ונדבה להביא קן.
 85 וזאת שאמרה 'הריני מביאה קן זה לימתי' שמא בנים סיפנה – טבעה
 86 בים ובאה לידי סכנה, ונדבה להביא קן. וזאת שאמרה 'הריני מביאה
 87 קן זה לעונתי', שמא בעיניה סיפנה – חלתה ונסתכנה בעיניה, ונדבה
 88 להביא קן, דבוליהו עולות נינהו – שאם אכן כך היה, הרי שני
 89 העופות שבקינים הינם עולות נדבה. ברוק ואשכחיה – בדקו ומצאו
 90 שאכן צדק מרדכי בדבריו, ושני העופות שבקן הינם עולות נדבה.

1 דעד כאן לא קאמר רבי ישמעאל התם שמביא את העומר משלש
 2 סאים, אלא רבי – שכאשר ממעט באבילה, כלומר בתבואה, ומביא
 3 רק משלש סאים, קא ממעט קצירה – הרי הוא ממעט בקצירה, אבל
 4 הקא לגבי חולה, רבי קא ממעט באבילה – שכאשר ממעט ומביא
 5 שתי גרוגרות, קא מפשא קצירה – הרי הוא מרבה בקצירתו, שהרי
 6 קוצר שתי עוקצין, ולכן ודאי ששלש מיתנין – מביאים את שלשת
 7 הגרוגרות שבעוקץ אחד, ובכך ממעט במלאכת הקצירה בשבת.

משנה

9 המשנה מבארת מהיכן היו מביאים את השעורים של קרבן העומר:
 10 מצות העומר לכתחילה, להביא את השעורים מן התבואה הגדלה
 11 קרוב לירושלים. אך אם לא בפר הקרוב לירושלים – לא נתבשלה
 12 התבואה הקרובה לירושלים די צרכה, מביאין אותו מכל מקום
 13 בארץ ישראל. מעשה שבא העומר ממקום הנקרא נגות צריפין,
 14 ושתי הלחם באו מבקעת עין סוכר.

גמרא

16 שנינו במשנתנו שלכתחילה מצוה להביא את העומר מהתבואה
 17 הגדלה קרוב לירושלים. הגמרא מבררת את טעם הדבר: מאי מעמא
 18 מצוה להביא מן הקרוב. משיבה הגמרא שתי תשובות: איבעית
 19 אימא, הטעם הוא משום שנאמר (ויקרא ב יד) לגבי קרבן העומר, 'ואם
 20 תקריב מנחת בפורים לה' אביב קלוי באש גרש פרמל' וגו', ומכאן יש
 21 ללמוד שעל התבואה להיות רכה ונמללת ביד, לכן מצוה להביאה
 22 מן הקרוב, שאם יביאה מרחוק תתקשה בדרך על ידי הרוח. ואיבעית
 23 אימא, הטעם הוא משום דאין מעבירין על המצות. כלומר, מצוה
 24 שבאה לידינו אסור לעבור עליה ולדחותה, ולכן מביאים את
 25 התבואה מהמקום הראשון הקרוב לירושלים.

26 שנינו במשנה: מעשה שבא [העומר] מנגות צריפין, ושתי הלחם
 27 מבקעת עין סוכר.
 28 הגמרא מביאה ברייתא המספרת את סיפור הדבר: הנו רפנן, בשצרו
 29 מלכי בית השמונאי זה על זה, והיה הורקנום צר על ירושלים
 30 מבחוץ, ואריסמובלום מבפנים – בתוך ירושלים, שבה היה מולך,
 31 בכל יום ויום היו אנשי ירושלים משלשלין להן – לצרים עליהם
 32 מבחוץ, דינרין של כסף מתרומת הלשכה בקופה, והיו אלו שבחוץ
 33 מעלין להן בקופה כבשים עבור קרבנות התמידין, היה שם – בתוך
 34 ירושלים זקן אחד, שהיה מכיר בחכמת יונית – רמוזים, שהיו
 35 רמוזים בידיהם או בשאר איברים, והוא לעז להם – רמז לאלו שצרו
 36 על ירושלים, בחכמת יונית, אמר להן, כל זמן שעסוקין אנשי
 37 ירושלים בעבודה של הקרבנות, אין הם נמסרין בידכם. למחר,
 38 שלשלו להן אנשי ירושלים כדרכם דינרין בקופה, והעלו להן
 39 הצרים מבחוץ, חויר, כיון שהגיע חזיר לחצי גובה החומה, נעץ
 40 [–תקע] את צפרניו בחומה כדרך חזיר כשגוררים אותו, ונודעוזה
 41 ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה מחמת
 42 כעס הקב"ה על חילול שמו. באותה שעה אמרו חכמים, ארור מי
 43 שיגדל חויר, וארור מי שילמד את בנו חכמת יונית, ועל אותה
 44 שעה שצרו על ירושלים והחריבו את שדות התבואה שסביבותיה.